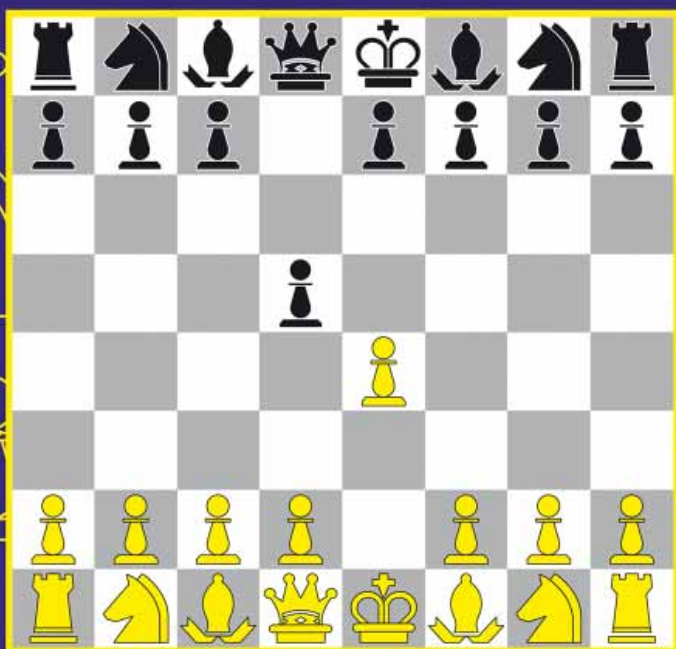

SZACHY

Obrona skandynawska

JERZY KONIKOWSKI

JERZY KONIKOWSKI

Obrona skandynawska

Spis treści

Objaśnienie symboli używanych w tekście	8
Wstęp	9
Wprowadzenie	12

1.e4 d5 2.e:d5

Rozdział 1	Kontynuacja 2. ♖c3	32
Rozdział 2	Kontynuacja 2. ♖f3	36
Rozdział 3	Kontynuacja 2.e5	40
Rozdział 4	Kontynuacja 2.d4	44
Rozdział 5	Kontynuacja 2.d3	53

1.e4 d5 2.e:d5 ♖f6

Rozdział 6	Gambit islandzki	55
Rozdział 7	Gambit skandynawski	63
Rozdział 8	Kontynuacja 3.d4	66
Rozdział 9	Kontynuacja 3. ♘b5+	74
Rozdział 10	Kontynuacja 3. ♖c3	79

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5

Rozdział 11	Kontynuacja 3.d4	86
Rozdział 12	Kontynuacja 3. ♖f3	93

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3. ♖c3

Rozdział 13	Kontynuacja 3... ♖d8	103
Rozdział 14	Kontynuacja 3... ♖d6	110
Wariant 1	Kontynuacja 4.d4	115
Wariant 2	Kontynuacja 4. ♖f3	123

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3. ♖c3 ♖a5

Rozdział 15	Kontynuacja 4. ♖f3	133
Rozdział 16	Kontynuacja 4. ♘c4	138

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3.♗c3 ♚a5 4.d4 ♘f6

Rozdział 17	Kontynuacja 5.♙c4	144
Wariant 1	Kontynuacja 5...c6	152
Wariant 2	Kontynuacja 5...g4	157
Wariant 3	Kontynuacja 5...f5	161

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3.♗c3 ♚a5 4.d4 ♘f6 5.♘f3

Rozdział 18	Kontynuacja 5...♗c6	167
-------------	----------------------------------	-----

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3.♗c3 ♚a5 4.d4 ♘f6 5.♘f3 c6

Rozdział 19	Kontynuacja 6.♘e5	174
Wariant 1	Kontynuacja 6...♙e6!?	177
Wariant 2	Kontynuacja 7.♙d3	181
Wariant 3	Kontynuacja 7.♙d2	185
Wariant 4	Kontynuacja 7.♙f4	189
Wariant 5	Kontynuacja 7.g4	192

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3.♗c3 ♚a5 4.d4 ♘f6 5.♘f3 c6 6.♙c4 ♙f5

Rozdział 20	Kontynuacja 7.0-0	195
-------------	--------------------------------	-----

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3.♗c3 ♚a5 4.d4 ♘f6 5.♘f3 c6 6.♙c4 ♙f5 7.♙d2 e6

Rozdział 21	Kontynuacja 8.♘d5	199
Rozdział 22	Kontynuacja 8.♘e4	203

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3.♗c3 ♚a5 4.d4 ♘f6 5.♘f3 c6 6.♙c4 ♙f5 7.♙d2 e6 8.♚e2 ♙b4 9.0-0-0 ♘bd7 10.a3 ♙:c3 11.♙:c3 ♚c7

Rozdział 23	Kontynuacja 12.d5	205
Rozdział 24	Kontynuacja 12.♙d2	208

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3.♗c3 ♚a5 4.d4 ♘f6 5.♘f3 c6 6.♙c4 ♙f5 7.♙d2 e6 8.♚e2 ♙b4 9.0-0-0 ♘bd7 10.a3 ♙:c3 11.♙:c3 ♚c7 12.♘e5

Rozdział 25	Kontynuacja 12...♘d5	211
Rozdział 26	Kontynuacja 12...b5!?	214

1.e4 d5 2.e:d5 ♖:d5 3.♗c3 ♚a5 4.d4 ♘f6 5.♘f3 c6 6.♙c4 ♙f5 7.♙d2 e6 8.♚e2 ♙b4 9.0-0-0 ♘bd7 10.a3 ♙:c3 11.♙:c3 ♚c7 12.♘e5 ♘:e5 13.d:e5 ♘d5 14.♙d2 0-0-0 15.g4 ♙g6 16.f4 h5 17.h3

Rozdział 27	Kontynuacja 17...♚b6	220
Rozdział 28	Kontynuacja 17...h:g4!?	225

Rozdział 29	Przykładowe partie 1–43	229
Partia 1	Langheld – Klapp, korespondencyjna 2007	229
Partia 2	Peschen – Quinones Borda, korespondencyjna 2013	230
Partia 3	Miezis – Kveinys, Bad Godesberg 1995	230
Partia 4	Kosmo – Smerdon, Goa 2002	231
Partia 5	Brunner – Manor, Berno 1990	232
Partia 6	Kobalija – Galego, Ochryda 2001.	233
Partia 7	Fette – Wesseln, Liga niemiecka 1993	233
Partia 8	Huebner – Luther, Saarbruecken 2002	234
Partia 9	Chandler – Adams, Hastings 1990	235
Partia 10	Micic – Gipslis, Dortmund 1997.	236
Partia 11	Sowray – Buckley, Coulsdon 2005	237
Partia 12	Vaibhav – Carlsen, PRO League Group Stage 2018	238
Partia 13	Girya – A. Muzyczuk, Moskwa 2008.	239
Partia 14	De Firmian – Granda Zuniga, Amsterdam 1996.	240
Partia 15	Caruana – Carlsen, Tromsøe 2014	241
Partia 16	Iwańczuk – Karpow, Cap d’Agde 2013.	242
Partia 17	Visser – Konikowski, Niemcy 2003.	243
Partia 18	Kudrin – Stopa, Ljubljana 2008.	244
Partia 19	Zelcic – Kurajica, Solin 2002	245
Partia 20	Boehnisch – Jirovsky, Niemcy 2002	246
Partia 21	Caruana – Strikovic, Lorca 2005	247
Partia 22	Al-Modiahki – Tiviakov, Amsterdam 2006.	248
Partia 23	Mickiewicz – Malaniuk, Kraków 2006	249
Partia 24	Helvensteijn – Iordachescu, Naujac 2002	250
Partia 25	Duras – Mieses, Karlsbad 1907.	251
Partia 26	Ramirez Maillo – Almeida Sanchez, Las Palmas 2014.	252
Partia 27	Nicolai – Nabuurs, Venlo 2008.	253
Partia 28	Dominguez – Munoz Monroy, Ibague 2013	254
Partia 29	Adams – Radżabow, Praga 2002	255
Partia 30	Shanava – Sulskis, Batumi 2002	256
Partia 31	Lanka – Reprincew, Debreczyn 1989	256
Partia 32	Glek – C. Hansen, Kopenhaga 1995.	257
Partia 33	Kasparow – Anand, Nowy Jork 1995	258
Partia 34	Friedman – Nakamura, East Parsippany 2005	259
Partia 35	Cladouras – Wahls, Berno 1994	260
Partia 36	Vatter – Lau, Niemcy 1998.	261
Partia 37	Hoogendoorn – Frost, korespondencyjna 2001.	261
Partia 38	Soumya – Gorbatow, Moskwa 2018	262
Partia 39	Fercec – Nisipeanu, Nova Gorica 2003.	263
Partia 40	M. Schuster – Lau, Willingen 1999	264
Partia 41	Thoma – Hayward, korespondencyjna 2001	265
Partia 42	Lutzenberger – Vodep, korespondencyjna 1998	265
Partia 43	Jabłoński – Konikowski, korespondencyjna 2010	266
Indeks nazwisk		268
Literatura		269

Objaśnienie symboli używanych w tekście

!	silne posunięcie
!!	bardzo silne posunięcie
?	słabe posunięcie
??	bardzo słabe posunięcie
!?	posunięcie zasługujące na uwagę
?!	posunięcie o wątpliwej wartości
+−	białe mają decydującą przewagę
−+	czarne mają decydującą przewagę
±	białe mają przewagę
∓	czarne mają przewagę
±̄	białe mają minimalną przewagę
∓̄	czarne mają minimalną przewagę
=	pozycja jest równa
∞	pozycja jest skomplikowana
∞̄	z rekompensatą za materiał
↑	z inicjatywą
→	z atakiem
⇝	z kontrgrą
Δ	z ideą
⊃	silniejsze jest
:	bicie
+	szach
#	mat

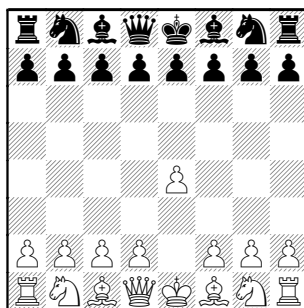
Wstęp

Jak powinien trenować początkujący szachista, który poznał zasady królewskiej gry, ale już na początku swych partii wpada w kłopoty, co przeważnie kończy się przegraniem partii? To pytanie zadawano bardzo często w czasie mojej wieloletniej pracy trenerskiej. Zwracałem wtedy uwagę na istotę fazy debiutowej. Bez poprawnej gry w początkowym stadium partii nie można oczekiwać zwycięstw w indywidualnych pojedynkach, nie mówiąc już o sukcesach turniejowych. Radziłem wtedy szybkie przygotowanie repertuaru debiutowego, oczywiście najlepiej z pomocą doświadczonego szkoleniowca. To powinno ułatwić rozpoczęcie rozgrywek z praktycznymi szansami na odniesienie pierwszych sukcesów.

Natychmiast pojawiał się jednak dylemat: zatem co grać? Współczesna teoria debiutów szachowych jest bardzo obszerna oraz niezwykle skomplikowana. Dlatego nie każdy ma czas i ochotę na studiowanie grubych tomów monografii teoretycznych. Z tego względu proponowałem grającym białym kolorem uniwersalne otwarcie „Atak królewsko-indyjski”. Książka na ten temat ukazała się w 2017 roku w Wydawnictwie RM. Naturalnie padały pytania: „Jakie otwarcia czarnym kolorem stosować przeciwko najpopularniejszemu ruchowi 1.e2-e4!?” Obrony

sycylijska, francuska i inne są bardzo szeroko rozpracowane i zrozumienie ich pozycyjnych problemów w krótkim czasie jest praktycznie niemożliwe.

W tym przypadku polecałem zatem po 1.e4

odpowieź 1...d5! Centralne posunięcie pionkiem prowadzi do ciekawej gry z szerokim spektrum motywów strategiczno-taktycznych oraz świetnymi kontrszansami czarnych.

Idea ta charakteryzuje obronę skandynawską, która jest tematem tej książki!

Pierwszą wzmiankę o otwarciu po ruchach 1.e4 d5! można znaleźć już w słynnym podręczniku hiszpańskiego mistrza i teoretyka Juana Ramirez de Lucena z 1497 roku.

Jednakże dopiero późniejsze badania oraz analizy przeprowadzone przez rosyjskiego mistrza Carla Friedricha von Jänischa (1813-1872), a także

angielskiego mistrza Howarda Stauntona (1810-1874) wzbudziły większe zainteresowanie debiutem i szerokie uznanie wśród zwolenników królewskiej gry. W meczu wysokiej rangi w 1858 roku pomiędzy Amerykaninem Paulem Morphyem (1837-1884) oraz mistrzem szachowym z Wrocławia Adolfem Anderssenem (1818-1879) posunięcie 1...d5! zastosowano dwukrotnie. Wtedy otwarcie nazywano „Pionek hetmański przeciwko pionkowi królewskiemu”.

Swoją obecną nazwę idea ta zawdzięcza analizom oraz publikacjom szwedzkich szachistów, braci Ludwiga (1878-1939) i Gustava (1880-1968) Collijnów, którzy podjęli próbę zrehabilitowania obrony, cieszącej się złą reputacją z uwagi na stratę przez czarne tempa po dalszych ruchach 2.e:d5 2...♖:d5 3.♘c3 itd.

Szczególnie przyczynił się do popularyzacji posunięcia 1...d5! Jacques Mieses (1865-1954). Niemiecki mistrz stosował je konsekwentnie nie tylko w wielu turniejowych pojedynkach, lecz także podsumował swoje doświadczenia w monografii debiutowej pt. „Obrona skandynawska”, która ukazała się w Berlinie w 1918 roku.

Od tego czasu obrona przeszła wiele wzlotów i upadków. Z uwagi na bogactwo motywów taktycznych oraz strategicznych cieszy się nadal popularnością w kręgach amatorów oraz zawodników klubowych. Znalazła także swoje miejsce w repertuarze debiutowym silnych arcymistrzów, m.in. aktualnego mistrza świata Magnusa Carlsena z Norwegii.

Książka ta nie jest pracą naukową z wymaganymi szczegółowymi tekstami, wariantami i głębokimi analizami. Jej celem jest dostarczenie niezbędnych informacji na ten temat, ale w ilości wystarczającej do tego, aby Czytelnik mógł szybko zapoznać się z istotnymi ideami otwarcia i zastosować je w praktyce. Książka jest zatem skierowana do sympatyków królewskiej gry, którzy mają w planie włącznie obrony skandynawskiej czarnym kolorem po raz pierwszy do swego programu gry lub już ją grają, ale chcą pogłębić swoją wiedzę w tej kwestii.

W przedłożonym opracowaniu starałem się możliwie obiektywnie omówić problematykę otwarcia dla obu stron. Oczywiście nie można całkowicie wykluczyć ewentualnych pomyłek. Z tego względu Czytelnik powinien podejść bardzo krytycznie do zawartych analiz oraz ocen poszczególnych pozycji. Dlatego polecam staranną pracę z zawartym materiałem, aby uniknąć ewentualnych niespodzianek ze strony przeciwnika w czasie partii.

Moja propozycja pracy z materiałem zawartym w książce jest następująca:

1. Zapoznać się najpierw z poszczególnymi wariantami i przedstawionymi planami gry obu stron. Istotne jest dokładne przeanalizowanie wszystkich 43 przykładowych partii, gdyż pomoże to w jeszcze lepszym zrozumieniu niuansów otwarcia. Zwracam też uwagę na możliwość przedstawienia posunięć,

- gdyż dość często do tych samych pozycji wiodą różne drogi.
2. Wskazana jest wnikliwa analiza poszczególnych gier i następnie wyszukanie własnych idei.
 3. Zaleca się ogranie poznanych wariantów najpierw w lekkich (towarzystwiskich) partiach oraz w błyskawicznych lub mało istotnych turniejach.
 4. Dopiero po zdobyciu pewnych praktycznych doświadczeń można włączyć to otwarcie do własnej gry

turniejowej. Nie poleca się wypróbowania go w ważnych zawodach bez uprzednich czynności przygotowawczych.

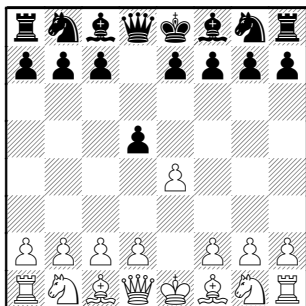
A teraz życzę Czytelnikowi wiele przyjemności w trakcie studiowania mojej książki i mam nadzieję, że zawarty w niej materiał analityczno-informacyjny pomoże w przygotowaniu praktycznego repertuaru debiutowego przeciwko ruchowi 1.e4!

Powodzenia!

Wprowadzenie

1.e4 d5

Od tego momentu rozpoczyna się nasza przygoda z obroną skandynawską.

2.e:d5

Pryncypialna reakcja, którą spotyka się najczęściej w praktyce turniejowej. Inne możliwości:

I. 2.♖c3 patrz **rozdział 1.**

II. 2.♗f3 patrz **rozdział 2.**

III. 2.e5 patrz **rozdział 3.**

IV. 2.d4 patrz **rozdział 4.**

V. 2.d3 patrz **rozdział 5.**

VI. 2.f3 d:e4 3.f:e4 e5 4.♗f3 (4.♗c3 ♗c5 5.♗f3 ♗c6 6.b3 ♗g4 7.♗e2 ♗f6 8.♗b2 0-0, Saloustrou-Ballas, Anogia 2017) 4...♗c5 (Możliwy jest także plan 4...♗g4 5.♗c4 ♗c6 6.d3 ♗c5 7.♗c3 ♗d7 następnie z długą rozszadą.) 5.♗c4 ♗f6 6.♗e2 0-0 7.c3 ♗g4 8.d3 c6 9.a4 a5 10.♗bd2 ♗bd7 11.h3 ♗e6 (Na uwagę zasługuje 11...♗:f3!? 12.♗:f3 ♗b8 z ideą b7-b5!) 12.g4 ♗a7

13.♗:e6 f:e6 14.♗c4 ♗c7 15.♗e3 b5 16.♗cd2 ♗c5 17.♗:c5 ♗:c5 18.♗h2 ♗d7 19.h4 ♗f4 z przewagą czarnych, Blatny-Theissl Pokorna, Austria 2015.

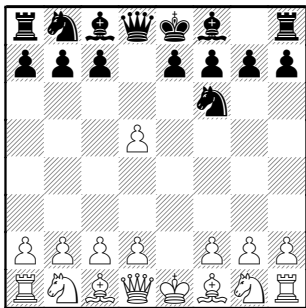
VII. 2.♗d3 d:e4 3.♗:e4 ♗f6 4.♗f3 e5 5.d3 c6 (W grę wchodzi 5...♗c5!?) 6.♗d2 ♗e6 7.♗e2 ♗e7 8.b3 ♗bd7 9.0-0 0-0 10.♗b2 ♗c7 i czarne mają dobre perspektywy, np. można po a7-a5-a4 zorganizować aktywną akcję na skrzydle hetmańskim.

2...♗:d5

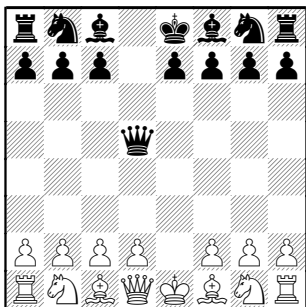
To prowadzi do głównego wariantu. Hetman wchodzi szybko do akcji, co jest właściwie zaprzeczeniem ogólnych zasad w szachach, które zalecają włączenie najsilniejszej figury do działania dopiero w późniejszym stadium gry. Jednakże obrona skandynawska wyklucza dogmatyczne traktowanie fazy debiutowej. Tutaj następuje zatem szybka aktywizacja hetmana, aby w ten sposób już na początku partii wkroczył do gry i wziął udział w bezpośrednim ataku na nieprzyjacielskiego króla.

W tej pozycji czarne mogą wybrać alternatywę 2...♗f6 z zamiarem bicia pionka d5 skoczkiem. Powstające tutaj sytuacje mają zupełnie inne cechy walki, niż to następuje po 2...♗:d5 2.♗c3 itd (kolejny diagram).

Teraz białe mogą po 3.c4 wzmocnić obronę punktu d5. Czarne mają w tym przypadku do wyboru dwie

interesujące kontynuacje: 3...e6 (gambit islandzki: patrz **rozdział 6**) oraz 3...c6 (gambit skandynawski: patrz **rozdział 7**), które prowadzą do dużych powikłań. Można tego uniknąć wyborem spokojniejszych ruchów: 3.d4 (patrz **rozdział 8**) lub 3.♟b5+ (patrz **rozdział 9**). Białe dysponują jeszcze jedną możliwością 3.♞c3, którą przedstawiłem w **rozdziale 10**. Rzadko spotyka się w praktyce 3.b3. Po dalszym 3...♞:d5 4.♟b2 ♞c6 5.d4 ♟f5 6.a3 e6 7.c4 ♞f6 8.♞f3 ♟d6 czarne mogą wykonać długą roszadę z ostrą grą.

3.♞c3

Logiczna kontynuacja zmuszająca nieprzyjacielskiego hetmana do natychmiastowego odwrotu. Spotyka się też:

I. 3.d4 patrz **rozdział 11**.

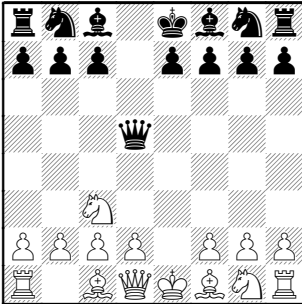
II. 3.♞f3 patrz **rozdział 12**.

III. 3.♟f3 ♞f6 (Również po 3...c6 4.♞c3 ♟:f3 5.♞:f3 ♟f5 6.d3 ♞f6 7.♟f4 ♞bd7 8.h3 h6 9.0-0 0-0-0 z planem e7-e6 oraz ♟f8-e7 czarne mogą mieć nadzieję na równą grę.) 4.♟:d5 ♞:d5 5.d4 ♞b4 (Na uwagę zasługuje też 5...♞c6!? 6.c3 e5 7.d:e5 ♞:e5 i czarne mają już w grze dwa skoczki.) 6.♞a3 ♟f5 7.♟f4 c6 (Ciekawe jest 7...♞8c6!? 8.c3 ♞d5 9.♟g3 e5 10.♟:e5 ♞:e5 11.d:e5 ♟:a3 12.b:a3 ♞:c3 z korzystniejszą pozycją czarnych: przewaga w rozwoju oraz lepsza struktura pionkowa.) 8.♟d2 ♞d7 9.c3 ♞d5 z dobrą pozycją czarnych.

IV. 3.c4 ♟d8 (Możliwe jest także 3...♟e4+ 4.♟e2 ♟:e2+ 5.♞:e2 ♞c6 lub 3...♟a5 4.♞c3 ♞c6 5.d4 ♟f5 w obu przypadkach z dobrą grą czarnych.) 4.d4 ♞f6 5.♟e2 (Po 5.♞f3 e6 6.♞c3 ♟e7 7.♟d3 0-0 8.0-0 b6 9.♟e2 ♟b7 10.♟f4 a6 11.♟ad1 ♞bd7 obie strony mają jednakowe szanse.) 5...c6 6.♞c3 ♟f5 7.♞f3 e6 8.♟g5 ♟e7 9.♟b3 ♟b6 10.0-0 h6 11.♟:b6 a:b6 12.♟f4 ♞bd7 z obustronnymi perspektywami.

V. 3.h3 ♞f6 4.♞c3 ♟a5 5.♞f3 (5.♟c4 c6 6.♞f3 ♟f5 7.0-0 e6 8.d4 ♟b4 9.♟d2 ♞bd7 10.a3 ♟:c3 11.♟:c3 ♟c7 i teraz czarne mogą wybrać pomiędzy krótką i długą roszadą z dobrymi szansami.) 5...c6 6.d4 ♟f5 7.♟d3 ♟:d3 8.♟:d3 e6 9.♟f4 ♞bd7

10.0-0 ♖e7 11.a3 0-0 i czarne mają problemy debiutowe za sobą.

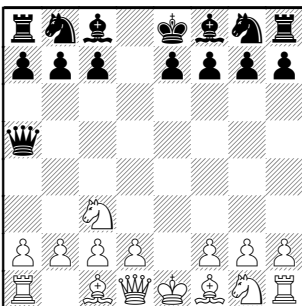

3...♖a5

Najpopularniejsza odpowiedź, gdyż z tej pozycji hetman może być przetrzucony do akcji w różnych kierunkach. Można wybrać jeszcze dwie drogi, które spotyka się często w praktyce turniejowej:

I. 3...♖d8 patrz **rozdział 13**.

II. 3...♖d6 patrz **rozdział 14** oraz dwa warianty w tym rozdziale.

4.d4

Tak gra się najczęściej: pionek zajmuje centralną pozycję i otwiera drogę swemu gońcowi. Białe mają także do dyspozycji inne ruchy:

I. 4.♗f3 patrz **rozdział 15**.

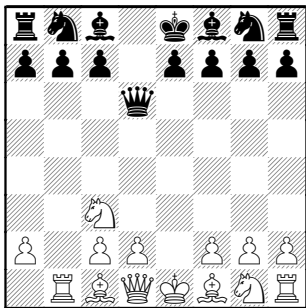
II. 4.♙c4 patrz **rozdział 16**.

III. 4.g3 ♗f6 5.♙g2

A) 5...g6! (Plan z fianchettem gońca po diagonali a1-h8 zyskuje coraz więcej zwolenników.) 6.♗ge2 (6.♗f3 ♙g7 7.0-0 0-0 8.♞e1 ♗c6 9.h3 e5 10.d3 ♞e8) 6...♙g7 7.0-0 0-0 8.d3 c5 9.♙d2 ♗c6 10.♗e4 ♖b6 11.♗:f6+ ♙:f6 12.♞b1 ♖c7 13.♗c3 ♙g7 14.♙e3 ♗d4 z obustronnymi szansami. Czarne mogą rozwinąć gońca na f5 lub, po ♞a8-b8 i b7-b6 na b7, Dolezal-Ricardi, Argentyna 1999.

B) 5...c6 6.♗f3 [6.h3 ♙f5 7.♗ge2 e6 8.0-0 ♗bd7= lub 6.♗ge2 e5 (Można też grać 2...g6 3.0-0 ♙g7 itd.) 7.d3 ♙d6 8.h3 ♗bd7 9.0-0 ♖c7 10.f4 e:f4 11.♙:f4 0-0 12.♗h2 ♙:f4 13.♗:f4 ♗e5 14.♖d2 ♙d7 15.a4 a5 16.♞ae1 ♞ae8 17.b3 ♗g6 i czarne mogą być zadowolone ze swej pozycji, Jobava-Laznicka, Brest 2018.] 6...♙f5 7.0-0 e6 8.d3 ♙e7 9.h3 h6 (Aby po ♗f3-h4 zachować gońca.) 10.♖e2 ♗bd7 11.a3 (Po 11.♙d2 ♖b6 12.♞ab1 a5! czarne mają zadowalającą pozycję.) 11...0-0 12.♗e4 ♙h7 13.b4 ♖c7 14.♗:f6+ ♙:f6 15.♞b1 ♞fe8 (Na uwagę zasługuje 15...a5!? 16.b5 c:b5 17.♞:b5 ♞ac8 18.♗e1 b6 z dobrą grą czarnych.) 16.♙d2 e5 17.♞fe1 ♞ad8 i czarne powinny przygotować manewr f7-f5, np. ♙f6-e7-d6 lub nawet g7-g5, ♙f6-g7 itd. Czarne w tym wariantcie nie mają złych kart.

IV. 4.b4 (Gambit Miesesa: białe za pionka uzyskują przewagę rozwojową z dobrymi perspektywami na uzyskanie inicjatywy. Dlatego czarne muszą grać niezwykle dokładnie.) 4...♖:b4 5.♞b1 ♖d6

A) 6.d4 ♖f6 7.♗f3 c6 (Plan po 7... a6!? 8.g3 b6 9.♗g2 ♖b7 10.0-0 e6 jest również godny zastosowania.) 8.♗d3 e6 9.0-0 ♗e7 (9...♗c7 10.♞b3 ♗bd7 11.♞e1 ♗e7 12.♗e5 ♗:e5 13.d:e5 ♗d7 14.♗f4 ♗c5 15.♞b1 ♗d7 16.♗e4 ♗:e4 17.♞:e4 c5 18.♞e2 ♗c6 19.♞e3 g5 20.♗g3 h5 21.h3 0-0-0♣, Zyburra-Alexakis, Katerini 2014) 10.♞e2 ♗bd7 11.♗g5 0-0 i czarne zachowują przewagę pionka.

B) 6.♞b3 c6 7.d4 ♗f6 8.♗f3 ♞c7 9.♗e5 ♗e6 10.♞b1 ♗bd7 11.♗d3 ♗d5 i białe nie uzyskały rekompensaty za pionka, Jonasson-Karlsson, Reykjavik 2018.

C) 6.♗f3 ♗f6 7.d4 a6 (Z jasnym celem niedopuszczenia do manewru ♗c3-b5 z jednoczesnym przygotowaniem b7-b5.) 8.♗c4 (Po 8.♗d3 można wybrać pomiędzy 8...c5 lub 8...g6 itd.) 8...e6 9.0-0 ♗e7 10.♞e1 0-0 (Oczywiście możliwe jest 10...b5 11.♗b3 ♗b7 itd.) 11.♗e4 ♗:e4 12.♞:e4 b5 13.♗d3 ♗b7 14.♞e3 ♗d7 15.♗a3 c5 16.d:c5 ♗:c5 17.♗g5 h6 18.♞h3 ♞d5 19.♗f3 ♗:d3 20.♗:e7 ♗f4 21.♞h4 ♞:d1+ 22.♞:d1 ♗:f3 23.g:f3 ♗g6 24.♗:f8

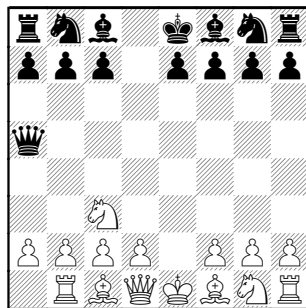
♗:h4 z wygraną czarnych, Berg-Klerides, Klaksvik 2018.

V. 4.f4 (Z ideą uzyskania większej przestrzeni do działania na skrzydle królewskim.) 4...♗f6 5.♗f3

A) 5...♗g4 6.h3 (6.♗e2 e6 7.0-0 ♗d6 8.d3 c6 9.♗e5 ♗:e2 10.♞:e2 0-0 11.♗c4 ♗c5+ 12.♗e3 ♗:e3+ 13.♞:e3 ♞c7 14.♗e5 ♗bd7=, Bauer-Schwarzmann, Schney 2008) 6...♗:f3 7.♞:f3 c6 8.♗c4 ♗bd7 9.d3 e6 10.♗d2 ♞c7 11.0-0 0-0-0 i różnorodne rozszady gwarantują ostrą grę.

B) 5...c6 6.h3 h5 7.♗c4 ♗f5 8.♗e5 e6 9.d3 ♗bd7 10.♗:d7 (10.♗e3? ♗:e5 11.f:e5 ♞:e5♣, Gol-Andrejczuk, Katowice 2018) 10...♗:d7 11.0-0 0-0-0 (11...b5 12.♗b3 ♞b6+ 13.♗h1 ♗c5 14.a4 a5♣) 12.♞e2 ♗e7 13.a3 ♞dg8 z zamiarem g7-g5 i ostrą pozycją.

VI. 4.♞b1 (Białe mają w planie b2-b4 bez ofiary pionka, jak to ma miejsce w gambicie Miesesa,)

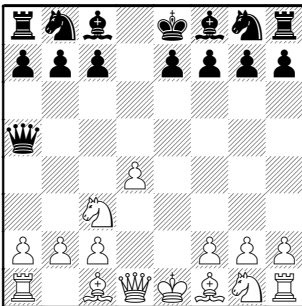

4...♗c6 (Ruch skoczkiem utrudnia marsz pionkiem b, do którego może dojść po 4...c6 5.b4 itd.)

A) 5.♗f3 ♗f6 6.♗b5 ♗g4 (6...♗d7 7.a3 a6 8.b4 ♞b6 9.♗e2 e5 10.d3 ♗d6

11.♔g5 ♕e6∞) 7.b4 ♖b6 8.h3 ♕:f3
9.♗:f3 0-0-0 10.♕:c6 ♗:c6 11.♗:c6
b:c6 12.d3 ♜d5 13.♞e4 e5 14.a3 a6
15.♙b2 f6 16.0-0 ♕e7 17.♞fe1 ♞he8
18.d4 e:d4 19.♕:d4 ♕f8 z mniej wię-
cej równymi szansami, Charbonneau-
Hungaski, korespondencyjna 2010.

B) 5.♙b5 ♞f6 6.b4 ♖b6 7.d4 (Na
większą uwagę zasługuje 7.♞ge2!?
z następnym 0-0 itd.) 7...♙g4 8.f3
(8.♗d3 0-0-0!) 8...♕f5 9.g4 (Korzyst-
ne dla czarnych jest 9.♞ge2 0-0-0
10.♕:c6 ♗:c6 11.b5 ♗c4 12.♙d2 e5!
itd.) 9...♙g6 10.♕e3 (10.d5 0-0-0?)
10...0-0-0 11.♞ge2 e5! i czarne prze-
jęły inicjatywę, Galego-Hernando Ro-
drigo, Dos Hermanas 2002.

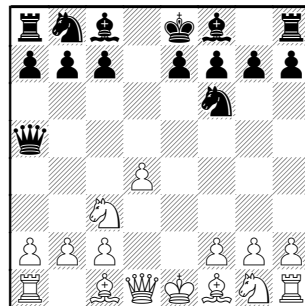
4...♞f6

Elastyczna kontynuacja. Czarne wprowadzają do gry swego królewskiego skoczka i nie odkrywają jeszcze swych kart. Często spotyka się najpierw 4...c6, co może z przestawieniem posunąć prowadzić do głównego wariantu. Jednakże ruch ten wyklucza manewr ♞b8-c6, który jest silną alternatywą. Zatem poleca się najpierw rozwój ♞g8-f6, aby w ten sposób zachować więcej możliwości wyboru

planów walki. Natomiast nie można polecić 4...e5, ponieważ po silnej odpowiedzi 5.♞f3! czarne wpadają w poważne problemy, np.

A) 5...♙b4 6.♙d2 e:d4 7.♗e2+ ♞e7 8.♞:d4 0-0 9.a3 ♙d6 (9...♞bc6 10.♞b3 ♗f5 11.a:b4 ♗:c2 12.♗d1+)
10.♞db5 ♖b6 11.0-0-0 ♕e6 12.♙g5 ♞g6 13.♞:d6 c:d6 14.h4 ♞c6 15.♕e3 ♗a5 16.h5 ♞ge5 17.♞h4 d5 18.h6 g6 19.f4 ♞c4 20.f5! ♞:e3 21.♗:e3 ♕:f5 22.♞:d5 ♞ad8 23.b4 ♗a4 24.♗c3 z wygraną białych, Tal-Skuja, ZSRR 1958.

B) 5...♙g4 6.h3! ♕:f3 (Lub 6...e:d4 7.♗:d4 ♕:f3 8.♗e3+ ♕e7 9.♗:f3 c6 10.♕c4 ♞f6 11.0-0 0-0 12.♞e1 i białe z parą gońców mają lepsze perspektywy, Schumi-Babar, Dortmund 1992.) 7.♗:f3 ♞d7 (7...♙b4 8.♗:b7 ♕:c3+ 9.♙d1±) 8.♙d2 ♙b4 9.0-0-0 ♞gf6 10.d:e5 ♞:e5 11.♙b5+ ♖:b5 12.♞:b5 ♕:d2+ 13.♞:d2 ♞:f3 14.♞:c7+ ♙f8 15.g:f3 ♞c8 16.♞e1 z przewagą białych, Blazkova-Stankova, Republika Czeska 1996.

5.♞f3

Skoczek wchodzi do boju i w planie jest opanowanie centralnej placówki

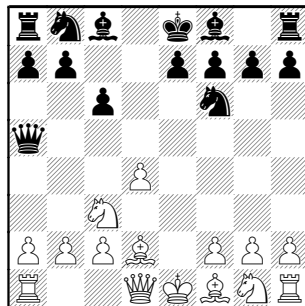
na e5. Białe mają jeszcze do dyspozycji rozwój skoczka z g1 na e2, co nastąpi po uprzednim wyprowadzeniu do gry gońca na c4. Te idee rozpatruję w **rozdziale 17** i trzy warianty w tym rozdziale. Proponuję jeszcze krótki rzut oka na inne kontynuacje:

I. 5. ♖d3

A) 5... ♗c6 6. ♗ge2 (Po 6. ♗f3 poleca się 6... ♗g4 np. 7. h3 ♗h5 8. g4 ♗g6 9. ♗d2 ♗:d3 10. c:d3 e6 11. ♖b3 ♖b6 12. ♖:b6 a:b6 13. ♗b5 ♗d5 i czarne – z uwagi na słabe pionki przeciwnika na d3 i d4 – mają małą przewagę pozycyjną, Zlebcik-Lys, Valasska Bystrice 2014.) 6... ♗g4 7. f3 ♗h5 8. ♗d2 e5 9. 0-0 0-0 10. d:e5 (10. ♗b5 ♖b6 11. a4 a5∞) 10... ♗:e5 11. ♗f4 ♗g6 12. ♗h1 (12. ♗cd5? ♖c5+ 13. ♗e3 ♗:d5 14. ♗:c5 ♗:c5+ 15. ♗h1 ♗:f4+, Ol-land-Mieses, Karlsbad 1907) 12... ♗d6 13. ♗cd5 ♖a4 14. b3 ♖c6 15. ♗:f6 g:f6 z obiecującą pozycją czarnych.

B) 5... c6 6. ♗f3 (6. h3 ♗f5 7. ♗ge2 ♗:d3 8. ♖:d3 ♗a6 9. ♗f4 ♗b4 10. ♖d2 0-0-0 11. 0-0 e5∞, Md-Rahman, Dhaka 2017) 6... ♗g4 7. h3 ♗h5 (W partii Klansan-Savic, Novi Banovci 2017, czarne wybrały 7... ♖h5 i po dalszym 8. ♗e2 e6 9. ♗g1 ♗:e2 10. ♗g:e2 ♗bd7 11. ♗f4 ♗b4 12. 0-0 0-0 13. ♖d3 ♖ad8 14. ♗e4 ♗:e4 15. ♖:e4 ♗f6 16. ♖e5 ♖g6 17. c3 ♗d6 18. ♖a5 ♖c2 19. ♗:d6 ♖:d6 20. ♖a3 ♖d5 powstała równa pozycja.) 8. ♖e2 (Po 8. ♗d2 ♗bd7 9. ♖e2 e6 10. 0-0 ♗b4 11. a3 ♗:c3 12. ♗:c3 ♖d5 13. g4 ♗g6 czarne stoją dobrze.) 8... e6 9. ♗d2 ♗b4 10. a3 ♗bd7 11. 0-0-0 ♗:c3 12. ♗:c3 ♖c7 13. g4 ♗g6 14. ♗e5 ♗d5 z dynamiczną pozycją i równorzędnymi perspektywami.

II. 5. ♗d2 c6 (Solidny plan, który jest ściśle spokrewniony z głównym wariantem. Natomiast problematyczne jest 5... ♗g4 wobec 6. f3 ♗f5 7. ♗c4 ♖b6 i teraz białe mają do wyboru dwie silne kontynuacje 8. g4 oraz 8. ♗ge2 z lepszymi szansami.)

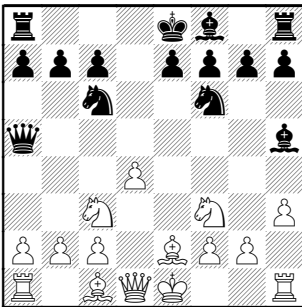
A) 6. ♗d3 ♗g4 7. f3 ♗h5 8. ♗ge2 ♗bd7 9. ♗f4 ♗g6 10. ♗:g6 h:g6 11. ♖e2 e6 12. ♗e4 ♗b4 13. c3 ♗e7 14. g3 ♗:e4 15. f:e4 ♗g5 16. 0-0 ♗:d2 17. ♖:d2 c5 18. ♖f2 0-0 19. e5 (Praktycznie wymuszone, gdyż w innych przypadkach czarne same zagrają e6-e5 i goniec na d3 będzie słaby.) 19... ♖ad8 20. ♗e4 c:d4 21. c:d4 ♗b8 22. ♖ad1 (Po 22. ♗:b7 ♖b6 23. ♗g2 ♖:d4 białe miałyby słabość na e5.) 22... ♗c6 23. ♖d3 ♖b6 24. ♖fd1 ♖d7 z naciskiem na pionka d4 i aktywną grą czarnych, Dominguez Perez-Iwańczuk, Hawana 2012.

B) 6. ♗c4 ♖c7 7. ♖e2 (7. ♗f3 ♗bd7 8. ♖e2 e6 9. 0-0-0 ♗e7 10. ♖he1 b5 11. ♗d3 a6 12. ♗g5 ♗b4 13. ♗d2 ♗b7 i w zależności od sytuacji na szachownicy, czarne mają do dyspozycji rozszady w obie strony, Solak-Savic, Vršac 2007) 7... ♗f5 8. 0-0-0 e6 9. ♗f3

♙e7 10. ♘e5 b5 11. ♘b3 a5 12. a4 b4 13. ♗b1 ♙e4 14. f3 ♙d5 i goniec zajął znakomitą placówkę na d5, Pedersen-Haubro, Dania 2018.

C) 6. ♗f3 ♙f5 7. ♙c4 e6 8. ♖e2 ♘b4 9. ♗e5 (W razie 9.0-0-0 ♗bd7 10. a3 ♙:c3 11. ♙:c3 ♖c7 osiągamy pozycję z głównego wariantu.) 9... ♗bd7 10. ♗:d7 ♗:d7 11. a3 ♗f6 12.0-0-0 ♙:c3 13. ♙:c3 ♖c7 14. d5 c:d5 15. ♙:d5 ♗:d5 16. ♖:d5 0-0 17. ♖d4 ♖fd8 z równą pozycją.

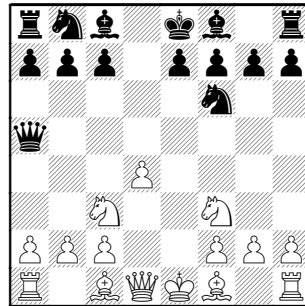
III. 5. ♙e2 ♗c6 (Oczywiście można grać 5...c6, co wiedzie z zamianą ruchów do różnych odgałęzień obrony skandynawskiej.) 6. ♗f3 ♙g4 7. h3 (Po 7. ♙e3 można grać 7...0-0-0 8. ♗d2 ♙:e2 9. ♖:e2 ♖h5 10. ♗f3 e6 z ideą ♙f8-b4 lub ♙f8-d6 i następnie ♖h8-e8 z dobrymi szansami.) 7... ♙h5

A) 8. ♙d2 0-0-0 9. ♗b5 (9. ♗e4 ♖b6 10. ♗:f6 g:f6 11. c3 e5∞) 9... ♖b6 10. g4 (Korzystne dla czarnych jest 10. a4 ♙:f3 11. ♙:f3 ♗:d4 12. ♙e3 e5 13. c3 ♗:f3+ 14. ♖:f3 ♙:c5 15. ♙:c5 ♖:c5 16. b4 ♖c4 17. ♗:a7+ ♗b8 18. ♗b5 ♖d3 19. ♖f5 ♖d5 20. ♖c2 ♖hd8 21. ♗a3 ♖f4 22.0-0 ♖d2 23. ♖c1 ♗e4 i białe mają kłopoty, Rios Parra-Avila Jimenez, Canovelles

2008.) 10... ♙g6 11. c4 (Lub 11. a4 a5 12. c4 ♗:d4 13. ♗f:d4 e5 14. ♗b3 ♗e4 15.0-0 ♙b4 z lepszą grą czarnych.) 11... ♗:d4 12. ♗b:d4 e5 13. ♗b3 ♗e4 i czarne dysponują silną inicjatywą.

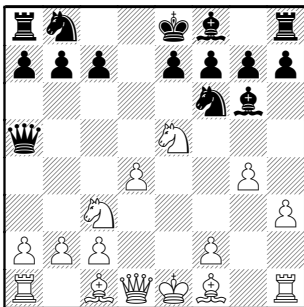
B) 8.0-0 0-0-0 9. g4 (Po 9. ♙e3 e5 10. ♗:e5 ♙:e2 11. ♗:c6 ♙:d1 12. ♗:a5 ♙:c2 13. ♖ac1 ♙d3 14. ♖fd1 ♙a6 z lepszymi perspektywami czarnych, które dysponują aktywną parą gońców, natomiast białe mają słabość na d4.) 9... ♙g6 10. g5 ♗e4 11. ♗:e4 ♙:e4 z dobrą grą czarnych.

5...c6

Oczywiście ruch ten trzeba w końcu wykonać, aby umożliwić hetmanowi – w razie konieczności – odwrót na c7 lub d8. Kontynuacja 5... ♙f5 może z zamianą ruchów prowadzić do głównego wariantu. Rozwijają się także gońca na g4. Idea ta jest nadal w fazie sprawdzianów praktycznych w celu wydania możliwie obiektywnej oceny jej przydatności. Zobaczmy kilka wariantów, które są jednak korzystniejsze dla białych: 5... ♙g4 6. h3 ♙h5 (Poleca się podtrzymywanie napięcia, ponieważ po 6... ♙:f3 7. ♖:f3 c6 8. ♙d2 ♗bd7 9.0-0-0 e6 10. g4 białe

mają ze swoją parą gońców więcej możliwości uzyskania aktywnej gry.) 7.g4 (Silne jest 7.♔d2!? c6 8.♖c4 e6 9.♗e2 ♗c7 10.g4 ♖g6 11.0-0-0 ♗bd7 12.♗e5 ♗:e5 13.d:e5 ♗d5 14.f4 0-0-0 15.♖h1 z groźbą f4-f5! Czarne mają w tym wariantcie wiele problemów do rozwiązania.) 7...♖g6 8.♗e5

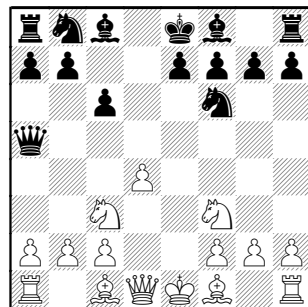

A) 8...c6 9.h4 (Opcja 9.♗c4!? ♗c7 10.♗f3 może sprawić czarnym także wiele problemów.) 9...♗e4 10.♔d2 ♗b6 11.h5 (Także silne jest 11.♗:g6!? ♗:c3 12.b:c3 h:g6 13.♖b1 ♗c7 14.♗f3 e5 15.♖c4 itd.) 11...♗:c3 12.b:c3 ♗e4 13.♖b1 ♗c7 14.f3 ♗d5 15.c4 ♗e6 16.♗f4 ♗a5+ 17.♔f2 f6 18.♗d3 b6 (18...♗:c4 19.♖:b7 ♗d7 20.♗b4 ♗:f1 21.♗:f1+-) 19.♗b4 z przewagą białych.

B) 8...♗bd7 9.♗c4 ♗a6 10.♗f4 ♗e6+ 11.♗e3 (Po 11.♗e2 ♗:e2+ 12.♗:e2 0-0-0 13.0-0-0 e6 14.♗f3 c6 15.♖he1 h5 16.g5 ♗d5 17.♗d6+ ♗:d6 18.♗:d6 ♗:c3 19.b:c3 ♗f5 20.h4 ♗b6 21.♗e5 ♖h7 22.♗e4 ♗:e4 23.♖:e4 ♗d5 24.♖d3 b5 czarne ze swoim silnym skoczkiem zapewniły sobie równą grę, Sapi-Bellon Lopez, Montilla Moriles 1978.) 11...♗b6 12.♗b5 (Jeśli

12.g5, to 12...e5! i czarne się bronią, np. 13.♗c4 ♗:d4 14.♗:d4 e:d4 15.♗b5 ♗d5 itd.) 12...♖c8 13.g5 ♗e4 (13...c6 14.♗c7+ ♖:c7 15.♗c4 ♗b5 16.♗:c7 ♗:g5 17.♗d2 ♗d5 18.♖g1 ♗e4 19.♗e3 ♗e6 20.♗a5+-, Phillips-Weißbrod, korespondencyjna 2003) 14.f3 ♗d5 15.f:e4 ♗:f4 16.♗g4 e5 17.♗c4 ♗e6 18.♗:a7 ♗:g4 19.h:g4 ♖b8 20.♗b5 c6 21.♗bd6+ ♗:d6 22.♗:d6+ ♗e7 23.♗f5+ ♗f8 24.0-0-0 z przewagą białych.

C) 8...e6 9.♗g2 c6 10.h4 ♗bd7 (Praktyka pokazała, że wariant po 10...♗e4 11.♗:e4 ♗:e4 12.♗f3 jest korzystny dla białych.) 11.♗:d7 ♗:d7 12.h5 ♗e4 13.f3 ♗d5 14.♗d2 ♗c7 15.♗e2 ♗g3+ 16.♔f1 h6 17.b3 ♖d8 18.♗a4 b5 19.♗b2 ♗a3 20.♗d3 z trudną pozycją czarnych, co pokazał pojedynek Zainets-Lauer, korespondencyjna 2010. W tym miejscu zwracam jeszcze uwagę na możliwość 5...♗c6, którą przedstawiam bliżej w **rozdziale 18**.

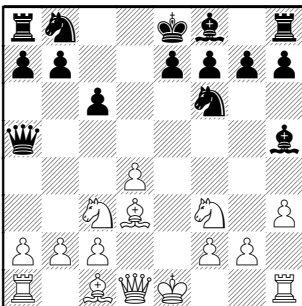

6.♗c4

To jest standardowy ruch gońcem, który na diagonalu a2-g8 może stworzyć przeciwnej stronie wiele

problemów. Wchodzą w grę uderzenia na e6 i f7, na które czarne muszą zwracać szczególną uwagę. Białe mają do dyspozycji jeszcze aktywny manewr skoczkiem 6. ♖e5, który przedstawiam w **rozdziale 19** i pięć wariantów w tym rozdziale. Oprócz tego trzeba znać motywy obronne po innych odpowiedziach białych:

I. 6. ♕d3 ♖g4 (Ciekawe jest także 6... ♗f5!? 7. 0-0 ♕:d3 8. ♖:d3 e6 9. ♗f4 ♖bd7 10. ♖fe1 ♗e7 11. ♗e5 ♗:e5 12. ♕:e5 0-0-0 ze skomplikowaną grą.) 7. h3 (Po 7.0-0 czarne mogą wybrać następującą mobilizację swych sił: 7...e6 8. h3 ♗h5 9. ♗e4 ♖bd7 10. ♗g3 ♖g6 11. ♖e1 ♕:d3 12. ♖:d3 ♗d6 13. ♗e4 ♗:e4 14. ♖:e4 ♗f6 15. ♖e2 0-0 z przygotowaniem c6-c5 i równymi perspektywami.) 7... ♗h5

A) 8. ♖e2 e6 9. g4 (9. ♗d2 ♖c7 10.0-0-0 ♖bd7 11. ♖he1 0-0-0 12. g4 ♖g6 13. ♗g5 ♖b6 14. ♗ce4 ♗fd5=) 9... ♖g6 10. ♗d2 ♖b4 11. ♗e5 ♕:d3 12. ♗:d3 ♕:c3 13. ♕:c3 ♖d5 14. f3 ♖bd7 z następnym 0-0-0 i obiecującymi możliwościami czarnych.

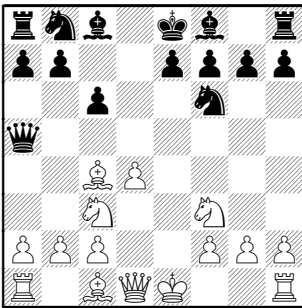
B) 8. ♗d2 e6 (8... ♖bd7 9. ♖e2 e6 10.0-0-0 ♖b4 11. g4 ♖g6 12. ♗b1 0-0-0

13. a3 ♕:c3 14. ♕:c3 ♖c7 15. ♕:g6 h:g6 16. ♗g5 ♖b6=) 9. ♖e2 ♖c7 10.0-0-0 ♖bd7 11. ♖he1 0-0-0 12. g4 ♖g6 13. ♗g5 ♖b6 14. ♗ce4 ♗fd5 i czarne mają wszystko pod kontrolą.

C) 8. g4 ♖g6 9. ♗e5 (W pojedynku Colombo Berra-Elman, Buenos Aires 2018, po 9. ♗:g6 h:g6 10. ♗e5 ♖bd7 11. ♗:d7 ♗:d7 12. ♖d2 e6 13. ♗e2 ♖d5 14. ♗g3 ♖d6 15. f4 g5 16. ♖f2 0-0-0 czarne uzyskały – z uwagi na niezrozumianego króla białych – wygraną pozycję.) 9...e6 10. ♗:g6 (Po 10. ♗c4 ♖d8 11. ♖f3 ♖b4 12. a3 ♕:c3+ 13. b:c3 0-0 14. a4 ♖d5 czarne mają pełnowartościową grę.) 10...h:g6 11. ♖f3 ♖bd7 12. ♗:d7 ♗:d7 13. ♗d2 ♖b4 14. ♗e4 ♕:d2+ 15. ♗:d2 ♗f6 16. c3 ♖d8 17. ♗c4 ♖d5 18. ♖:d5 ♗:d5 19. ♗e2 g5 20. ♗f3 f6 21. ♗g3 ♗d7 22. h4 g:h4+ 23. ♖:h4 ♖:h4 24. ♗:h4 ♖h8+ 25. ♗g3 g5 z korzystniejszą końcówką czarnych, Fuesthy-K. Berg, Budapeszt 1983.

II. 6. ♗d2 ♗f5 (Spotyka się również 6... ♖b6 np. 7. ♗c4 ♗f5 8. ♖b3 e6 9. ♖e2 ♖bd7 10.0-0-0 0-0-0 lub 6... ♖c7 np. 7. ♗c4 ♗f5 8. ♗e5 e6 9. g4 ♖g6 10. ♖e2 ♖bd7 11.0-0-0 ♖b6 12. ♗d3 ♕:d3 13. ♖:d3 0-0-0 w obu przypadkach z wzajemnymi szansami.) 7. ♗h4 (7. ♗c4 prowadzi do głównego wariantu. Po 7. ♗e4 ♖b6!? – można też odejść hetmanem na c7 – 8. ♗:f6+ g:f6 9. ♗c3 e6 10. ♗d3 ♖g6 11. ♖d2 ♕:d3 12. ♖:d3 ♖a6 13. ♖e3 ♗d7 14. ♖e2 ♖:e2+ 15. ♗:e2 ♖g8 16. g3 0-0-0 obie strony mają jednakowe szanse, Majstorovic-Savic, Novi Banovci 2017.) 7... ♗g4 8. ♗e2 (Opcja po 8. f3 ♗e6 9. ♗d3 ♖b6 jest wygodna dla czarnych.) 8... ♗:e2 9. ♖:e2

Schoeneberg-Drazic, Drezno 2010.) 9...♗:e5 10.♙:e5 (10.d:e5 ♖d7!) 10...0-0-0!? (Oczywiście można grać 10...♗d7!? z przygotowaniem krótkiej roszady.) 11.♙f3 (Po 11.♙d3 można po prostu bić 11...♙:d3 albo grać nawet 11...♗g4!?) 11...♙d6 12.♞e2 ♙:e5 13.d:e5 ♗d7 (Z pewnością możliwe jest 13...♗d5 14.♗:d5 c:d5 15.♞fc1 ♖b8 16.c4 d:c4 17.♞:c4 ♞d7 itd.) 14.♞fe1 ♞b6 i czarne utrzymują równowagę.

6...♙f5

Aktywna kontynuacja. Goniec na skośnej b1-h7 ma dużą rolę do spełnienia, bowiem kontroluje pole e4 oraz atakuje pionka c2.

7.♙d2

Logiczne posunięcie mające następujące zalety:

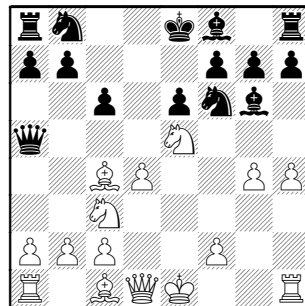
1. Białe odwiązują swego skoczka i grożą jego odskokiem na d5 lub e4 w korzystnym momencie.

2. Po ♞d1-e2 można przygotować długą roszadę. Oczywiście białe zachowują dalej możliwość schowania swego monarchy na prawej flance.

Do dyspozycji są jeszcze inne plany:

I. 7.0-0 patrz **rozdział 20**.

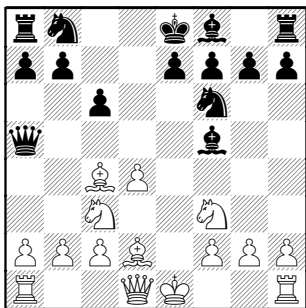
II. 7.♗e5 e6 8.g4!? (Agresywny plan stosowany w wielu wariantach w celu zwalczania obrony skandynawskiej. Czarne mają jednak – jak zobaczymy – wiele możliwości kontrgry.) 8...♙g6 (Czarne muszą się dokładnie bronić. Po 8...♙e4 teoria poleca 9.0-0 np. 9...♙d5 10.♙d3 ♗bd7 11.f4 ♞b6 12.♙e3 ♞:b2 13.♗e2 ♗:e5 14.f:e5 ♗:g4 15.♙d2 ♗:e5 16.♙c3 ♞b6 17.♞b1 ♞d8 18.d:e5 ♙c5+ 19.♞f2 ♙:f2+ 20.♙:f2 ♞h4+ 21.♙g1 ♞h3 22.♞f1 ♞:f1+ 23.♙:f1 c5 24.♗f4 ♙c6 i powstała złożona pozycja. Białe ostatecznie – po słabej grze przeciwnika – partię wygrały, Le Ruyet-Lettieri, Maranello 2013.) 9.h4 (9.♞e2 ♙b4 10.♙d2 ♗bd7=)

A) 9...♗bd7 10.♗:d7 ♗:d7 11.h5 ♙e4 12.♞h3 (W wypadku 12.0-0 czarne mogą grać 12...♙d5 13.♗:d5 c:d5 14.♙d3 ♙d6 15.a4 ♞d8 16.♙g2 ♞e7 17.a5 a6 18.c3 g6 19.h6 f5 20.f4 f:g4 21.♞:g4 ♗f6 22.♞g5 ♞f8 23.♙d2 ♗h5 z równą grą, Haba-Laznicka, Pardubice 2017.) 12...♙d5 13.♙d3 c5 (13...0-0-0!? 14.♙d2 ♞b6 15.♗:d5 e:d5) 14.d:c5 ♙c6 (14...♙:c5 15.♙d2 ♙c6 16.♞e2 ♞b6 17.0-0-0 0-0-0∞,

Henseler-Voitianu, Płowdiw 2012) 15.♙d2 ♘:c5 16.♚e2 0-0-0 17.0-0-0 ♘:d3+ 18.♞:d3 ♞:d3 19.♚:d3 ♙e7 z równą pozycją, Bogdanov-Sailev, Niemcy 2005.

B) 9...♙d6 10.h5 (W przypadku 10.f4 odpowiedź 10...♘e4! powinna gwarantować czarnym dobre kontrszanse. Lub 10.♙f4 ♙:e5 11.♙:e5 ♘bd7 12.♙:f6 ♘:f6 13.h5 ♙e4 14.0-0-0=, Koenig-Kleinegger, Niemcy 1998.) 10...♙e4 11.0-0 ♙d5 (Blokada pola d5 gońcem czy skoczkiem jest typowym motywem obronnym czarnych. Zdobycie pionka e5 po 11...♙:e5 12.d:e5 ♚:e5 jest problematyczne po 13.♚e2! ♘bd7 14.f4 ♚c5+ 15.♙e3 ♚a5 16.g5 ♙f5 17.g:f6 ♘:f6 18.♙f2 ♙h3 19.♞fe1 ♚f5 20.♚f3 ♙g4 21.♚g2 ♞g8 22.♙d3 ♚:f4 23.♘e4 ♙f3 24.♘:f6+ ♚:f6 25.♚g3 i białe odniosły zwycięstwo, Kunzelmann-Bellmann, korespondencyjna 2000.) 12.♙d3 ♘bd7 13.♞e1 g6 14.♚e2 ♙:e5 15.d:e5 ♘g8 16.♙d2 ♚c7 17.♘:d5 c:d5 18.c4 d4 19.♙b4 ♘c5 20.♙:c5 ♚:c5 21.♚f3 ♚c7 22.♙e4 0-0-0 ze skomplikowaną sytuacją. Czarne ostatecznie wygrały partię, Karjakin-Nakamura, Cuernavaca 2004.

7...e6

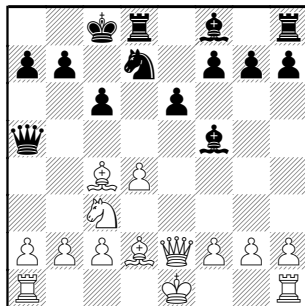
Z zamiarem szybkiego wprowadzenia do akcji gońca f8. Ten plan gry stosuje się najczęściej we współczesnej praktyce turniejowej.

8.♚e2

Najgroźniejsze dla czarnych poświęcenie. Białe planują 0-0-0 i przy korzystnej okazji przełom pionkowy w centrum d4-d5. Natychmiastowe 8.d5 nie jest groźne wobec 8...♚c5! 9.d:c6 ♘:c6 10.♚e2 ♚b6 11.0-0 (11.0-0-0 a6 12.♙g5 ♙e7 13.♘h4 ♙g6 14.♘:g6 h:g6 15.h4 ♞d8 16.♞:d8+ ♚:d8 17.♞d1 ♚c7=) 11...♙e7 12.♙e3 ♚a5 13.♘b5 0-0 i czarne utrzymały równowagę, Kveinys-Bagirow, Weilburg 1995.

Przeanalizujmy inne możliwości białych:

I. 8.♘e5 ♘bd7 (Spotyka się również 8...♚b6!? Jednakże ruch rozwijający skoczka jest lepszy.) 9.♘:d7 (Po 9.♚e2 ♙b4 można przejść do głównego wariantu.) 9...♘:d7 10.♚e2 (10.d5 ♚c5!) 10...0-0-0

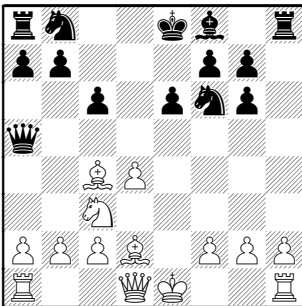

A) 11.0-0-0 ♚c7 12.g4 ♙g6 13.♙g5 ♘f6 14.h3 (14.♞he1 ♙d6 15.h4 ♙f4+ 16.♙b1 ♙:g5 17.h:g5 ♘d7 18.♚e3 h5

19.g:h6 ♖:h6 20.f4 ♖h2=, Voelker-Sailer, Kaufbeuren 1998) 14...♙e7 15.♚f3 h6 16.♙f4 ♙d6 17.♙:d6 ♖:d6 18.♙d3 ♖:d4 19.♙:g6 ♖:d1+ 20.♖:d1 f:g6 21.♚e3 ♔b8 22.♚:e6 ♖e8 23.♚c4 g5 z szybkim remisem, Wessel-Schlaeger, korespondencyjna 2014.

B) 11.♙d5 ♚a4 12.♙e3 (12.b3 ♚a3=) 12...♙g6 13.c3 ♚a5 14.a4 ♙d6 15.b4 (Także w wypadku 15.♙d3 ♚c7 16.h3 e5 czarne pomyślnie rozwiązały problemy debiutowe, R. Mainka-Wahls, Monachium 1992.) 15...♚c7 16.b5 ♙f6 17.b:c6 ♚:c6 18.♙b5 ♚c7 z równymi szansami.

II. 8.♙h4 ♙g6 9.♙:g6 h:g6

A) 10.♙d5 ♚d8 11.♙:f6+ g:f6 12.c3 ♙d7 13.♚e2 ♚c7 14.g3 0-0-0 15.0-0-0 ♙h6 16.f4 f5=, Prie-Motwani, Clichy 1991.

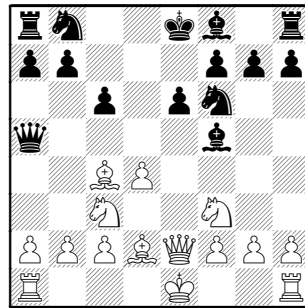
B) 10.♚e2 ♚c7 (Gra się też 10...♙b4 11.0-0-0 ♙bd7 z planem 0-0-0 itd.) 11.h4 ♙bd7 12.0-0-0 0-0-0 13.♙g5 ♙b6 14.♙b3 ♙e7 15.♖he1 ♙fd5 z równymi szansami.

C) 10.♚f3 ♚b6 (Grywano również 10...♚f5! i po 11.♚:f5 g:f5 pozycja jest równa. Dlatego białe z reguły nie

biją na f5 i grają 11.♚e2!?) 11.♚d3 (W razie 11.0-0-0 trzeba liczyć się z 11...♚:d4, choć białe mają za pionka z pewnością rekompensatę.) 11...♙bd7 (11...♖h4!? 12.♙e3 ♙bd7 13.0-0-0 0-0-0 14.g3 ♖h5∞) 12.0-0-0 0-0-0 13.♙f4 ♙h5 14.♙e3 ♚c7 15.♚e2 ♙b6 16.♙b3 ♙f6 17.g3 ♔b8 z solidną pozycją czarnych.

III. 8.♙d5 patrz **rozdział 21.**

IV. 8.♙e4 patrz **rozdział 22.**

8...♙b4

Prawidłowa reakcja czarnych, które nie tylko kontynuują rozwój swych sił, ale także przeciwdziałają groźnemu przełomowi d4-d5. Dlatego błędne jest 8...♙:c2?? wobec 9.d5! c:d5 10.♙:d5 (Silne jest także 10.♙b5+ ♙c6 11.♙d4 ♚b6 12.♙:c2 a6 13.♙d3 d4 14.♙a4 ♚c7 15.b3 b5 16.♙b2 ♙d6 17.h3 0-0 18.0-0 z wygraną białych, Welin-Przewoźnik, Göteborg 2001.) 10...♚d8 (10...♚c5 11.♙:f6+ g:f6 12.♖c1 ♚f5 13.♙d4+-)

A) 11.♙:f6+ ♚:f6 (11...g:f6 12.♙b5+ ♙c6 13.♖c1 ♙g6 14.♖:c6!+-) 12.♙b5+ ♙c6 13.♙:c6+ b:c6 14.♚c4 ♚:b2 15.♚:c6+ ♔e7 16.♖c1 z wygraną białych.

B) 11.♔b5+ ♖bd7 12.♗e5 ♗:d5
13.♕:d7+ ♔e7 14.♕g5+ f6 15.♗c6+!
b:c6 16.♖:e6#.

9.0-0-0

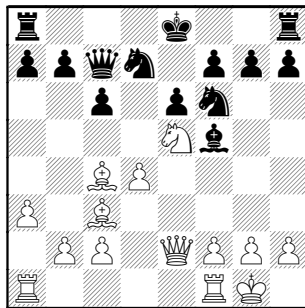
Konsekwencja planu gry białych, które schroniły swego króla w bezpieczne miejsce i są już gotowe do energicznych działań. Grywa się także:

I. 9.0-0 (Wariant ten uważany jest za niegroźny dla czarnych, gdyż krótka rozszada białych ma za mało dynamiki i umożliwia przeciwnikowi skuteczną kontrgrę.)

A) 9...♖b6 10.d5 (10.♗a4 ♖a5 11.♗c5 ♕:d2 12.♗:d2 ♗bd7 13.♗:d7 ♗:d7 14.c3 0-0∞) 10...c:d5 11.♗:d5 ♗:d5 12.♕:d5 ♕:d2 13.♗:d2 0-0 14.♗c4 ♖c7 15.♕f3 ♗d7 16.♖ad1 ♖ad8 z równowagą.

B) 9...♗bd7 10.a3 (10.♕b3 0-0 11.♖ad1 ♖ad8 12.♗e5 ♗:e5 13.d:e5 ♗d5 14.♗:d5 c:d5 15.♕:b4 ♖:b4 16.c3 ♖c5=, Owetschkin-Karnik, Policka 1996; 10.♗e5 ♗:e5 11.d:e5 ♗d5 12.♕:d5 c:d5 13.a3 ♕:c3 14.♕:c3 ♖a6! 15.♖:a6 b:a6 16.♖ac1 ♖c8 17.♖fd1 0-0 18.♖d2 ♖c4 ½-½, Grizuk-Rainfray, Minorka 1996) 10...♕:c3 11.♕:c3 ♖c7 12.♗e5 (Lub 12.♕b3 0-0 13.♖ad1 a5 14.♗e5 b5 15.♕d2 a4 16.♕a2 ♕:c2 17.♖c1 ♕e4 18.♕g5 ♕d5 19.♕:f6 ♗:f6 20.♕:d5 ♗:d5 21.♖:c6 ♖b7 22.♖fc1 b4 i czarne ze swoim silnym skoczkiem d5 mają wystarczające kontrszanse, Nunn-Hodgson, Hollandia 1995.) (kolejny diagram).

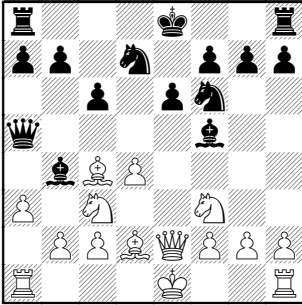
B1) 12...♗:e5 13.d:e5 ♗d5 (W partii N. Ostojic-Savic, Senta 2007, nastąpiło 13...♗e4 14.♖e3 b5 15.♕e2 ♖b6 16.♕d4 c5 17.♕c3 ♗:c3 18.♖:c3 0-0 19.♖fd1 ♖fd8 20.♖:d8+ ♖:d8 21.♖d1

♖:d1+ 22.♕:d1 h6 23.g4 ♕g6 24.♖d2 b4 25.a:b4 c:b4 z równą końcówką.) 14.♕:d5 e:d5 (Wygląda na to, że możliwe do gry jest także 14...c:d5 15.♕b4 ♖c8 16.♖e3 b6 17.♖ac1 f6 18.♕d6 ♖c4 19.♖fe1 ♔f7 20.f3 h5 21.♖e2 ♖c6 22.♖d2 ♖hc8 i czarne mają wszystko pod kontrolą, Strehlow-Smajic, Berlin 2009.) 15.♕b4 c5 (Grywano też 15...0-0-0 16.♕d6 ♖d7 lub ♖b6 w przybliżeniu z równymi szansami.) 16.♖b5+ ♖c6 17.♖:c5 (17.♖:c6+ b:c6 18.♕:c5 ♕:c2 19.♖ac1 ♕f5=) 17...♖:c5 18.♕:c5 b6 19.♕d6 ♕:c2 20.♖ac1 ♖c8 21.f4 ♗d7 z równą pozycją.

B2) 12...0-0 13.f4 (13.♗:d7 ♖:d7 14.♖fd1 ♗d5 15.♕e1 ♖fd8 16.♖ac1 ♖c7=, T. Horvath-Brinck Claussen, Valby 1983) 13...♖fe8 14.a4 ♖ad8 (Natychmiastowe uderzenie w centrum 14...c5! też powinno gwarantować czarnym dobrą grę.) 15.♕b3 (15.h3 ♗b6 16.♕b3 c5 17.a5 ♗bd5 18.g4 ♗:c3 19.b:c3 ♕g6=) 15...c5 i teraz nie daje białym 16.g4 c:d4 17.♕:d4 ♗:e5 18.g:f5 ♖:d4 19.♖:e5 (19.f:e5? e:f5 20.♖:f5 ♖e4⚡) 19...♖:e5 20.f:e5 ♖g4+ 21.♗h1 ♗e4 22.f:e6 f:e6 i pozycja jest równa.

II. 9.a3 ♖bd7 (Ruch skoczkiem jest typowym manewrem rozwojowym. Próbowano też walczyć o wyrównanie po 9...♗g4!? np. 10.0-0-0 ♗:c3 11.♗:c3 ♖h5 12.h3 ♗:f3 13.g:f3 ♖bd7 14.♖dg1 0-0-0 z obustronnymi możliwościami.)

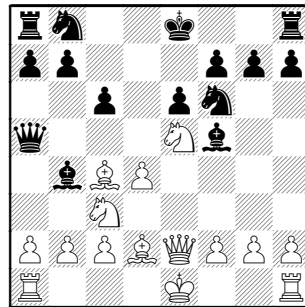

A) 10.♖e5 ♖:e5 11.d:e5 ♖d5 12.♗:d5 e:d5! (To jest silniejsze od 12...c:d5 13.♖b5+ ♖:b5 14.♖:b5 ♗:d2+ 15.♗:d2 z korzystniejszą pozycją białych.) 13.0-0 (13.0-0-0? jest błędem wobec 13...♗:a3! z silną inicjatywą, np. 14.b:a3 ♖:a3+ 15.♗b1 d4 16.♖e4 ♗e6 17.♖d6+ ♗f8 18.c4 d:c3 19.♗e3 ♖b4+ 20.♗c1 ♗b3+, L. Bronstein-Tempone, Buenos Aires 1990.) 13...♗:c3 14.♗:c3 ♖a4 15.♖ac1 0-0-0 16.♗b4 ♖he8 17.b3 ♖b5 18.♖:b5 c:b5 19.♗d6 f6 (19...♗d7!?=) 20.f4 ♗d7 21.♖fd1 ♗e6 22.c4 b:c4 23.b:c4 d:c4 24.♖:c4 g5 25.♖cd4 f:e5 26.f:e5 h5 z równą końcówką, Mithrakanth-Suvrajit, Goodricke 1997.

B) 10.0-0-0 ♗:c3 11.♗:c3 ♖c7 12.♖e5 (Nic nie obiecuje typowy przełom po 12.d5 c:d5 13.♗:d5 0-0 z dobrą pozycją czarnych.) 12...b5!? (Można też zlikwidować skoczka

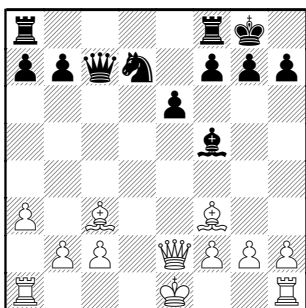
ruchem 12...♖:e5! 13.d:e5 ♖d5 i następnie długą rozsadą.) 13.♗b3 ♗e4 14.h4 (14.♖:d7 ♖:d7 15.♗b4 ♗d5 16.♗:d5 ♖:d5 17.♖e5 0-0-0=) 14...♗d5 15.♗:d5 ♖:d5 16.♗d2 0-0 17.h5 a5 18.♖h3 f6 19.♖d3 ♖ae8 20.♖g4 ♖f7 21.♖e1 f5 22.♖e2 a4 23.h6 g6 24.♖g3 c5 25.♖:c5 ♖:c5 26.d:c5 ♖:c5 ze znakomitą pozycją czarnych, Mussanti-Lorenzini, Neuquen 2017.

III. 9.♖e5

9...♖bd7 (Także w tym momencie jest to najlepszy ruch w celu likwidacji skoczka e5. Trzeba znać skutki błędu po 9...♗:c2? z powodu 10.♖:f7! ♗:f7 11.♖:e6+ ♗g6 12.♖f7+ ♗f5 13.♗e6#.) 10.♖:d7 (Po 10.0-0-0 poleca się 10...♖:e5 11.d:e5 ♖d5, co będzie analizowane w głównym wariantcie po 10.a3 w punkcie IV. 10.♖e5 itd.) 10...♖:d7! (Odbicie skoczkiem jest najlepsze i sprawdzone w praktyce turniejowej. Problematyczne jest 10...♗:d7. Po dalszym 11.0-0-0 ♖ad8 12.a3 ♗:c3 13.♗:c3 ♖c7 14.d5! białe uzyskują silną inicjatywę.) 11.a3 (Po 11.0-0-0 czarne mogą wykonać długą rozsadę lub wybrać taki plan:

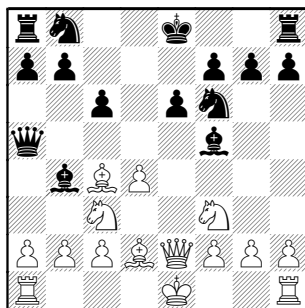
11...♖b6!? 12.♙b3 ♘d5 13.♗:d5 ♙:d2+ 14.♞:d2 c:d5 15.g4 ♙g6 16.h4 h5 17.♞h3 ♞c8 18.♞e3 ♙f8 19.♞e5 h:g4 20.♞:g4 ♙f5 21.♞f4 ♞d8 z inicjatywą, Zacarias-Lopez, Asuncion 2011.) 11...♙:c3 (Bicie na c3 jest w takim momencie normalną reakcją czarnych. Ale próbowano także innych możliwości, np. 11...♗f6!? z planem ustawienia skoczka na d5, np. 12.0-0 – można oczywiście wykonać długą rozsadę, co prowadzi do podobnych sytuacji rozpatrzonych w dalszej części książki – 12...♙:c3 13.♙:c3 ♞c7 14.♞ad1 0-0 15.♙d3 ♙g6 16.♙:g6 h:g6 17.♞d3 ♞fd8 18.♞fd1 a5 19.♙d2 b5 20.♙g5 ♞d5 21.♙:f6 g:f6 22.h4 ♞ad8 23.g3 ♙g7 24.♞e3 ♞d6 25.♙g2 ♞h8 z aktywniejszą grą czarnych, Hermann-Wahls, Binz 1994.) 12.♙:c3 ♞c7 13.d5 c:d5 14.♙:d5 0-0 15.♙f3

A) 15...♖b6 16.g4 (Po spokojnym 16.0-0 ♘d5 17.♙:d5 e:d5 18.♞ad1 ♞ad8 19.♞fe1 ♞d7 czarne bez trudu trzymają równą pozycję. Nie ma też problemów w przypadku 16.♞e5 ♞:e5+ 17.♙:e5 ♗c4 18.♙c3 ♙:c2 19.0-0 ♞ab8, Brinck Claussen-Berg,

Dania 2002.) 16...♙g6 17.h4 ♘d5 18.♙:d5 e:d5 19.0-0-0 ♞fe8 20.♞d2 ♞c4 21.♞d4 f6 22.b3 ♞:d4 23.♙:d4 h5 24.f3 ♞e2 25.♞d2 ♞:d2 26.♙:d2 a6 27.c3 ♙f7=, Cross-Elburg, korespondencyjna 2015.

B) 15...e5 16.0-0 ♞fe8 (16...e4!? 17.♙:e4 ♞fe8 18.f3 ♘c5 19.♞c4 ♙:e4 20.f:e4 ♞:e4 21.♞d5 ♞ae8=) 17.♙d5 (17.♞fe1 e4 18.♙g4 ♞f4 19.♙:f5 ♞:f5 20.♞ad1 ♞ac8 21.♙d4 a6 22.c4 ♗f8 23.♙e3 ♗g6 24.c5 ♞cd8 25.♞:d8 ½-½, Dzenis-Taucius, korespondencyjna 2005) 17...♗f6 18.♙b3 ♗e4 19.♙e1 ♗c5 20.♙a2 ♞ad8 21.♙b4 a5 22.♙:c5 ♞:c5 z korzystną pozycją czarnych, które swobodnie ustawiły swe figury, Beckmann-Lau, Drezno 1998.

9...♗bd7

To najsilniejsze i zarazem najbardziej sprawdzone w praktyce posunięcie, którego celem jest szybka mobilizacja do walki figur skrzydła hetmańskiego z następnym schowaniem w tej części szachownicy swojego monarchy.

10.a3

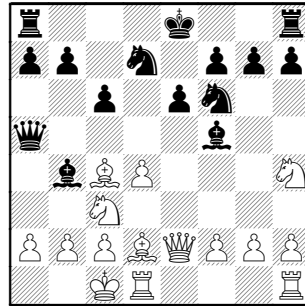
Białe zapewniają sobie w ten sposób parę gońców. Zobaczmy inne możliwości:

I. 10. ♖b3 ♜c7 (10... ♜b6!? 11. ♗h4 ♙g6 12. ♗:g6 h:g6 13. d5 c:d5 14. ♗:d5 ♙:d2+ 15. ♟:d2 ♗:d5 16. ♙:d5 0-0-0)

A) 11. ♖b1 a5! 12. ♗h4 ♙:c3 13. ♗:f5 ♙:d2 14. ♗:g7+ ♙f8 15. ♗:e6+ f:e6 16. ♜:e6 ♙g7 17. ♟:d2 (17. ♜f7+ ♙h6 18. ♟:d2 ♟hf8 19. ♜e6 ♟ae8 20. ♜h3+ ♙g7) 17... ♟hf8 18. f3 ♟ae8 19. ♜f5 ♙h8 20. ♜d3 ♜f4 21. c4 ♟e3 22. ♜c2 ♟fe8 23. ♜d1 b5 24. c:b5 c:b5 25. d5 a4 26. ♙c2 a3 27. b:a3 ♟:a3 28. ♟d4 ♜e3 i czarne przejęły całkowicie inicjatywę w swoje ręce, Hartikainen-Tikkanen, Finlandia 1998.

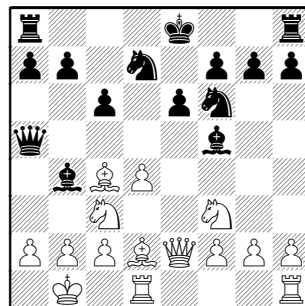
B) 11. ♗e5 h5 (Grano także 11... ♗:e5 12. d:e5 ♗d7 13. g4 ♙g6 14. a3 ♙:c3 15. ♙:c3 0-0-0, Geler-Abramovic, Cetinje 2012.) 12. h3 (Po 12. ♗:d7 interesująca jest idea „sztucznej roszady”: 12... ♙:d7 13. ♖b1 ♙d6 14. ♙g5 ♟ae8 15. h3 ♙c8 z równymi możliwościami, Brustman-Wimmer, Pasawa 1998. Jeszcze jeden ciekawy przykład z praktyki: 12. ♟he1 ♗:e5 13. d:e5 ♗d7 14. a3 ♙e7 15. h4 ♙:h4 16. ♟h1 ♙e7 17. ♟:h5 0-0-0 18. f4 ♗c5 19. ♙a2 ♙g6 20. ♟hh1 b5 21. b4 ♗d7 22. ♟:h8 ♟:h8 23. ♙e3 a5 24. ♟d4 ♟d8 25. ♗e4 ♙:e4 26. ♟:e4 a:b4 27. a:b4 ♗b6 28. ♙:b6 ♜:b6 29. ♜e1 ♙c7 30. c3 ♜a7 31. ♖b1 ♜a4, Benninger-Melzer, Griesheim 2003) 12... h4!? 13. g4 (Jeśli 13. ♗f3, to 13... 0-0-0 np. 14. ♙g5 ♙:c3 15. b:c3 ♙e4 i teraz błędne byłoby 16. ♗:h4? z powodu 16... ♟:h4! 17. ♙:h4 ♜f4+ z przewagą czarnych.) 13... h:g3 14. f:g3 ♗:e5 15. d:e5 ♗d7 16. g4 ♙g6 17. ♟de1 ♙e7 i czarne mają świetne perspektywy.

II. 10. ♗h4

10... ♙g4 (10... 0-0 11. ♗:f5 ♜:f5) 11. f3 ♙:c3 12. b:c3 (Korzystny dla czarnych jest wariant po 12. ♙:c3 ♜g5+ 13. ♜d2 ♜:h4 itd.) 12... ♙h5 13. g4 ♙g6 14. ♖b3 (Potyczka po 14. ♗:g6 h:g6 15. ♖b3 ♜a3+ 16. ♖b1 a5 17. ♙c1 ♜d6 18. a3 ♗d5 19. ♜d3 b5 20. c4 b:c4 21. ♜:c4 0-0 22. ♙a1 ♟fb8 jest wygodna dla czarnych, Barua-Speelman, Kalkuta 1996.) 14... ♜a3+ 15. ♖b1 a5 16. ♗f5 a4 17. ♗:g7+ ♙d8 18. ♙c1 ♜f8 19. ♗:e6+ (19. ♙h6 a:b3! 20. ♗:e6+ f:e6 21. ♙:f8 b:c2+ 22. ♙a1 c:d1 ♜+ 23. ♟:d1 ♟:f8+, Ryczakow-Westerinen, Parnawa 1996) 19... f:e6 20. ♙:e6 ♜d6 21. ♙c4 b5 22. ♙d3 ♗d5 z widoczną przewagą czarnych.

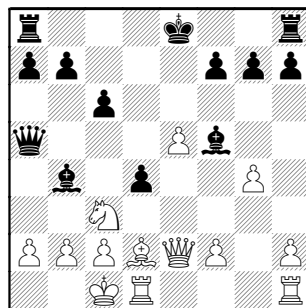
III. 10. ♖b1

10...♖b6 (Czarne mogą grać energicznie 10...b5!? np. 11.♙b3 0-0 12.♗e5 ♗:e5 13.d:e5 ♗d5 14.g4 ♙g6 15.h4 ♙:c3 16.b:c3 h6 17.h5 ♙h7 18.♙b2 i teraz w partii Wolf-Klink, Brackwerde 1999, należało wybrać 18...♗b6!? z szansami na atak.) 11.♙b3 (11.♗e5 ♙:c3 12.♙:c3 ♖a4 13.♙b3 ♖b5 14.♖:b5 c:b5 15.♙a5 ♗bd5 16.h3 b6 17.♙d2 ♗e4 18.♙e1 h6 19.f3 ♗ef6 20.♙d2 ♖c8 21.♖c1 ♙h7 22.a4 a6 23.a:b5 a:b5 24.g4 ♖c7 25.♗d3 0-0 26.♗b4 ♖a8 27.♙:d5 ♗:d5 28.b3 ♗:b4 29.♙:b4 ♖ca7 30.♙c3 ♖a3+, Nijboer-Rogers, Hertogenbosch 1999) 11...♙:c3 12.♙:c3 (12.b:c3 ♗e4∞) 12...♖b5 13.♖:b5 c:b5 14.♗e5 (Przełom w centrum po 14.d5 nie jest groźny dla czarnych: 14...♗b:d5 15.♙:f6 ♗:f6 16.♗d4 ♙e4 17.♗:b5 ♙:g2 18.♖hg1 ♙f3 19.♗c7+ ♙e7 20.♖de1 ♖ag8 21.♗:e6 f:e6 22.♖:e6+ ♙f8 23.♖ge1 ♙f7! 24.♖e7+ ♙g6̄, analiza Dautova.) 14...a5 15.a3 ♙e4 (15...a4!? 16.♙a2 ♗bd5=, Heissler-Michaelsen, Niemcy 1996) 16.♖he1 0-0 17.f3 ♙d5 18.♙:d5 ♗f:d5 19.♙d2 ♗c4 20.♙c1 ♖fc8 z aktywną grą, Hjartarson-C. Hansen, Reykjavik 1995.

IV. 10.♗e5 ♗:e5 11.d:e5 ♗d5 12.♙:d5 (12.♗e4 ♙:e4 13.♖:e4 ♙:d2+ 14.♖:d2 0-0-0=) 12...e:d5 13.g4 (Nie poleca się 13.a3? wobec 13...♙:a3! z silnym atakiem czarnych, co było już analizowane w partii L. Bronstein-Tempone, Buenos Aires 1990.) 13...d4! i teraz do rozpatrzenia są trzy warianty (kolejny diagram):

A) 14.g:f5 d:c3 15.♙:c3 ♙:c3 16.b:c3 ♖:a2 17.♖e4 [17.♖g4 ♖a1+ 18.♙d2 ♖b2 19.♙e2 (Jeśli 19.♖g7, to 0-0-0+

z widoczną przewagą.) 19...0-0 20.f6 ♖:c2+ 21.♖d2 ♖g6 i czarne mają wygraną pozycję.] 17...♖a1+ 18.♙d2 0-0-0+ 19.♙e2 ♖:c3 20.e6 (20.♖hg1 ♖d5 21.♖:d5 c:d5 22.♖e3 ♖:c2+ 23.♙f1 ♖b1+ 24.♙g2 ♖e4+ 25.♖:e4 d:e4 26.♖e1 g6 27.♖:e4 g:f5 28.♖f4 ♖g8+ 29.♙f3 ♖g5 30.♖h4 h5+, Pasedag-Sailer, Niemcy 2000) 20...♖f6 21.♖a1 ♖d5 22.f4 a6 23.♖c4 ♖:f5 24.♖:a6 ♖:e6+ 25.♙f3 ♖h3+ 26.♙f2 ♖d2+ 0-1, Buchanan-Shaw, Glasgow 2000.

B) 14.♗b5 d3 15.♙:b4 (Po 15.♗d6+ ♙:d6 16.c:d3 ♖:e5 17.♖:e5+ ♙:e5 18.g:f5 0-0-0 czarne – z uwagi na słabości pionkowe przeciwnika – uzyskały wyraźną przewagę pozycyjną, Mayer-Dorer, korespondencyjna 2001.) 15...d:e2! (15...♖:b5 16.c:d3 ♙e6 17.♙d6 ♙:a2=) 16.♙:a5 e:d1 ♖+ 17.♖:d1 c:b5 18.g:f5 ♖c8 19.♙b4 h5 20.♙c3 a6 21.a3 h4 22.♖d3 ♖h5 23.♖f3 ♖c4 24.h3 ♖g5 25.♙d2 g6 26.f6 ♖f5 27.♖:f5 g:f5 28.f3 ♙d7 z wygraną czarnych, K. Stein-Taucius, korespondencyjna 2005.

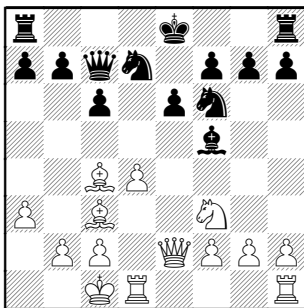
C) 14.♗b1 ♙e6 15.a3 (Przewagę osiągnęły czarne w partii Gunnars-son-Danielsen, Torshavn 2000, po

15.♙:b4 ♖:b4 16.a3 ♗:c5 17.f4 0-0-0
 18.h3 h5 19.♞he1 h:g4 20.h:g4 ♞h3
 21.♗g2 ♞dh8 22.b4 ♖b6 23.f5 ♙d5
 24.♞f2 ♞e3 25.♞f4 ♞:e1 26.♞:e1 a5
 itd.) 15...♙:d2+ 16.♞:d2 (Po 16.♙:d2
 nastąpi oczywiście 16...0-0-0! i dalej
 w przypadku 17.♙c4 ♙:c4 18.♖:c4
 ♗:e5 19.♖:f7 ♞hf8 20.♖b3 ♞:f2 czar-
 ne w partii Valsecchi-Bassis, Bergamo
 2006, zostały z pionkiem więcej.)
 16...0-0-0 17.f4 c5 18.♞dd1 ♖a4 19.f5
 (19.♙d2? d3!?) 19...♙d5 20.♞he1
 ♞he8 21.♞f2 ♗c6 z obustronnymi
 szansami.

10...♙:c3

Ta wymiana jest uznawana przez
 teorię – na bazie praktyki turniejowej
 – za najsilniejsze rozwiązanie w tej
 pozycji. Czarne mają jeszcze kilka cie-
 kawych możliwości, które jednak nie
 są jeszcze gruntownie sprawdzone.
 Dlatego w mojej pracy polecam to, co
 ma najlepszą ocenę.

11.♙:c3 ♖c7

Tak osiągnęliśmy podstawową po-
 zycję głównego wariantu obrony
 skandynawskiej. Sytuacja na szachow-
 niczy ma półotwarty charakter i czarne
 mają teraz jasny plan: serią wymian

uzyskać układ z silnym skoczkiem
 na d5 przeciwko niezbyt aktywnemu
 czarnopolowemu gońcowi białych.

12.♙e5

Skoczek zajął aktywną placówkę
 w centrum, aby wspomagać następnie
 swoje siły w akcji na nieprzyjacielskie-
 go króla po g2-g4 i f2-f4. Białe mają
 do wyboru jeszcze inne plany:

I. 12.d5 patrz **rozdział 23**.

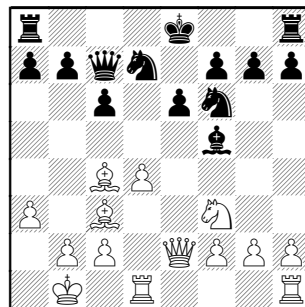
II. 12.♙d2 patrz **rozdział 24**.

III. 12.♙b3 0-0-0

A) 13.♙e5 ♙:e5 14.d:e5 (Po
 14.♖:e5 poleca się 14...♙e4 15.f3
 ♙d5 16.♙:d5 ♙:d5 17.♙d2 ♖:e5
 18.d:e5 h6 19.c4 ♙e7 20.♙e3 b6 i po-
 zycja jest równa.) 14...♙d5 (14...♙e4
 15.♖e3 ♙:c3 16.♖:c3 h5=) 15.♙:d5
 e:d5 16.g4 ♙g6 17.f4 ♙e4 18.♞hf1
 c5=, Anjana-Burnett, Glasgow 2014.

B) 13.♙d2 ♙d5 (Spotykano także
 13...c5!?) 14.♙e5 ♙:e5 15.d:e5 ♖b6
 16.g4 ♙g6 17.h4 h5 18.f3 ♞d7 19.♙g5
 ♙b8 ze złożoną sytuacją i później-
 szym zwycięstwem czarnych, Dvorak-
 Vrana, Republika Czeska 2011.

IV. 12.♙b1

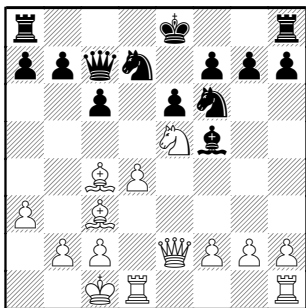

A) 12...♙d5 13.♙d2 (13.♙:d5 c:d5
 14.♙h4 ♙g6∞) 13...b5 14.♙b3 h6

15. ♖h4 ♙h7 16. ♗g4 g5 17. ♘f3 0-0-0 ze skomplikowaną pozycją.

B) 12...0-0-0 13. ♙d2 ♖e4 (Blokada pola d5 po 13...♖b6 14. ♙b3 ♖bd5 wchodzi też w grę.) 14. ♙e1 ♖d6 15. ♙b3 h6 16. ♗a2 c5 17. d:c5 ♖:c5 18. ♙c3 f6 19. ♖d4 ♗b8 20. ♖:f5 e:f5 21. ♗f3 ♖de4 22. ♙d4 ♖:b3 23. ♗:b3 ♗c8 24. f3 ♖d6 25. ♙f2 f4 26. ♗he1 ♗hd8 27. ♗e6 ♖c4 28. ♗de1 ♖e5 i powstała pozycja ma złożony charakter. W dalszej grze białe po niedokładnej grze partię przegrały, Martić-Savic, Zlatibor 2007.

C) 12...b5 13. ♙b3 0-0 14. ♖e5 ♙e4 (14...a5!? 15. g4 ♙e4 16. f3 ♙d5 17. g5 ♖h5 18. ♙:d5 c:d5 19. ♗:b5 ♖:e5 20. d:e5 ♖f4 21. ♙d4 ♗fc8 22. ♗d2 ♖g6 23. ♗e2 ♖e7 24. h4 ♖f5 25. ♗f2 ♗c4 26. c3 ♗ab8 27. ♗a1 ♗b7 28. h5 ♗b3 29. h6 g6 30. ♗e1 ♗b5 ½-½, Pedersen-Khairullin, korespondencyjna 2012) 15. ♖:d7 ♗:d7 16. d5 ♙:d5 17. ♙:f6 g:f6 18. g4 ♗c7 19. ♙:d5 c:d5 20. g5 ♗e5 21. ♗d2 f5 22. f4 ♗e4 23. ♗he1 ♗c4 24. ♗f2 ♗fc8 25. ♗d3 ♗c5 26. ♗e2 ♗f8 27. h4 ♗c4 28. ♗d2 ♗ac8 i czarne przejęły inicjatywę w swoje ręce, Hunt-Schlecht, Groningen 1997.

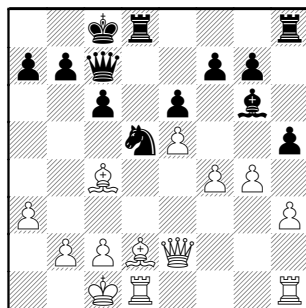
12...♖:e5

Ważny motyw obronny: likwidacja silnego skoczka. Na uwagę zasługują jeszcze dwa interesujące plany gry:

I. 12...♙d5 patrz **rozdział 25**.

II. 12...b5!? patrz **rozdział 26**.

13.d:e5 ♖d5 14. ♙d2 0-0-0 15.g4 ♙g6 16.f4 h5 17.h3

Kluczowa pozycja głównego wariantu. Czarne mają teraz do wyboru dwie drogi zapewniające dobre perspektywy:

I. 17...♗b6 patrz **rozdział 27**.

II. 17...h:g4!? patrz **rozdział 28**.

Podsumowanie: Obrona skandyńska jest solidnym otwarciem, bogatym w różnorodne motywy taktyczne i pozycyjne. W omówionym wprowadzeniu przedstawiłem tematykę 28 teoretycznych rozdziałów, którymi zajmę się dokładniej w dalszej części książki. Istotnym uzupełnieniem jest **rozdział 29** zawierający 43 interesujące partie z praktyki turniejowej, które ilustrują pouczające momenty walki w tym otwarciu.

Obrona skandynawska

Jerzy Konikowski

Copyright © 2019 by Wydawnictwo RM
All rights reserved

Wydawnictwo RM, 03-808 Warszawa, ul. Mińska 25
rm@rm.com.pl
www.rm.com.pl

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana, w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny) włącznie z fotokopiowaniem, nagrywaniem na taśmy lub przy użyciu innych systemów, bez pisemnej zgody wydawcy.

Wszystkie nazwy handlowe i towarów występujące w niniejszej publikacji są znakami towarowymi zastrzeżonymi lub nazwami zastrzeżonymi odpowiednich firm odnośnych właścicieli.

Wydawnictwo RM dołożyło wszelkich starań, aby zapewnić najwyższą jakość tej książki, jednakże nikomu nie udziela żadnej rękojmi ani gwarancji. Wydawnictwo RM nie jest w żadnym przypadku odpowiedzialne za jakąkolwiek szkodę będącą następstwem korzystania z informacji zawartych w niniejszej publikacji, nawet jeśli Wydawnictwo RM zostało zawiadomione o możliwości wystąpienia szkód.

ISBN 978-83-8151-171-1

ISBN 978-83-8151-172-8 (ePub)

ISBN 978-83-8151-173-5 (mobi)

ISBN 978-83-8151-174-2 (pdf)

Redaktor prowadzący: Irmina Wala-Pęgierska

Redakcja: Bartosz Działoszyński

Projekt okładki: Grażyna Jędrzejec

Koordynacja produkcji wersji elektronicznej: Tomasz Zajbt

Opracowanie wersji elektronicznej: Marcin Fabijański

Weryfikacja wersji elektronicznej: Justyna Mrowiec

W razie trudności z zakupem tej książki prosimy o kontakt
z wydawnictwem: rm@rm.com.pl